

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE, Husitská teologická fakulta

Katedra učitelství

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Modul 12

Pedagogický deník k předmětu Individuální pedagogická praxe

Dílo bylo zpracováno v rámci projektu „Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK“, registrační číslo projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093, financovaného prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Toto dílo s názvem „Pedagogický deník k předmětu Individuální pedagogická praxe“ od autorky PaedDr. Nataši Mazáčové, Ph.D. je dostupné pod licencí Creative Commons BY (varianta: BY-SA) 4.0 International. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese [http://creativecommons.org/licenses/by\(varianta by-sa\) 4.0/legalcode](http://creativecommons.org/licenses/by(varianta by-sa) 4.0/legalcode). Při zachování těchto podmínek, tedy především uvedení původu díla (varianta BY-SA + zachování licence), jste oprávněni dílo šířit, upravovat, a to i komerčně.

Dokument je určený studentům učitelství, provázejícím fakultním učitelům a garantovi pedagogické praxe z HTF UK

DOPORUČENÍ a POKYNY PRO ZPRACOVÁNÍ ZADÁNÍ V PEDAGOGICKÉM DENÍKU

Úkoly zpracujete podle níže uvedeného zadání a podle upřesňujících pokynů vyučujícího v semináři. Pedagogický deník se zpracováváním úkoly bude jedním z podkladů pro udělení zápočtu z předmětu Individuální pedagogická praxe.

Cíl tvorby pedagogického deníku

Cílem tvorby pedagogického deníku k individuální pedagogické praxe je kompletní písemné zdokumentování celého průběhu pedagogické praxe studenta. Jedná se o dokumentaci veškerých aktivit, které se týkají pozorování výuky zkušených učitelů, plánování výuky spolu s provázejícím učitelem, tedy záznamy konkrétních příprav na vlastní výuku, dále dokumentace vlastní výuky a její následné reflexe s fakultním učitelem a spolužákem v jednotce a v neposlední řadě i záznamy sebereflexe studenta. Všechny tyto aktivity se dějí ve spolupráci s provázejícím fakultním učitelem.

Zaznamenávání průběhu a výsledků sebereflexe formou pedagogického deníku je jedním z významných nástrojů podpory systematické sebereflexe studenta učitelství. Forma a způsob zaznamenávání v deníku je v zásadě na volbě studenta. V deníku by měl být vždy prostor pro vlastní názory, komentáře a sebehodnocení studenta učitelství.

Doporučení pro dokumentování cenných zkušeností z vlastní pedagogické praxe

Pravidelně a průběžně si vedu záznamy o vlastní výuce, v nichž reflektuji podnětné a neočekávané situace, které měly vliv na mé pedagogické myšlení a které ovlivnily moje postoje či jednání. Na společnou reflexi s ostatními spolužáky zpracuji minimálně dva záznamy takových situací s popisem toho, co si ze situace odnáším.

Obecná doporučení na tvorbu textu v pedagogickém deníku

- zmiňuji konkrétní dopady zpětných vazeb k záznamům na můj rozvoj
- konfrontuji své myšlenky s vybranými koncepty, teoriemi a výzkumy k danému tématu
- své zkušenosti dokládám konkrétními příklady
- svá tvrzení podporuji argumenty a důkazy
- doplním zdroje (literaturu, videa apod.) v souladu s citační normou
- text má náležitou odbornou jazykovou úroveň

Zadání k tvorbě Pedagogického deníku k předmětu Individuální pedagogická praxe

Jméno:

Studijní obor:

Akademický rok/semestr:

Škola: ...

Jako zdroje informací pro tvorbu deníku můžete využít:

- Webové stránky školy.
- Školní vzdělávací program se zaměřením na předmět vaší výuky.
- Harmonogram školního roku.
- Zákonné normy a závazné pedagogické dokumenty.
- Pedagogickou dokumentaci školy.
- Tematická setkání s vedením školy, s výchovným poradcem, s učiteli, s provázejícím učitelem;
- Záměrné pozorování ve výuce.
- Vlastní výuka.
- Párová výuka se spolužákem.
- Rozhovory se žáky.
- Osobní účast na mimovyučovacích aktivitách – dozory, pomoc učiteli, setkání s rodiči, administrativa apod.
- Příprava na výuku.
- Reflexe náslechů.
- Sebereflexe vlastní výuky.

Doporučené aktivity ve škole a mimo školu:

- Vlastní výuková činnost v roli učitele.
- Výuka v tandemu se spolužákem.
- Záměrné pozorování žáků ve výuce – vlastní i dalších pedagogů.
- Komunikace s vedením školy, učiteli, asistenty pedagoga ve škole.
- Rozhovory se žáky.
- Spolupráce s provázejícím fakultním učitelem, který koordinuje praxi, případně s dalšími učiteli.
- Pravidelná a průběžná příprava na výuku – plánování na různých úrovních.
- Reflexe vlastní výuky s provázejícím fakultním učitelem, případně dalšími učiteli.
- Mimovyučovací činnosti ve škole či mimo školu na základě doporučení od vedení školy, či provázejícího fakultního učitele.
- Písemné záznamy všech vašich aktivit, které považujete za významné a podnětné z hlediska vašeho pedagogického růstu.
- Pravidelná a průběžná sebereflexe vlastní výuky.

Přehled zadání, která zpracujete písemně do Pedagogického deníku

1. Charakteristika školy

Zpracujte charakteristiku práce a kultury školy, v níž realizujete Individuální pedagogickou praxi a ve které vyjádříte váš názor především na kulturu školy.

2. Plán celé individuální pedagogické praxe

Vypracujte plán vašich činností ve škole. Popište, které pedagogické činnosti budete ve škole vykonávat a kdo garantuje realizaci vaší pedagogické praxe a spolupráci za školu.

3. Zpracování příprav na výuku

Vypracujte podrobné přípravy na vlastní výuku.

4. Zpracování podrobné reflexe vaší výuky a následků ve výuce dalších pedagogů

Vypracujte podrobné reflexe vlastní výuky opřené o rozhovory s fakultním učitelem.

5. Popis a reflexe podnětných pedagogických situací.

Vyberte a popište minimálně dvě zajímavé, inspirativní či problémové situace, které považujete z hlediska vlastní výuky za podnětné. Popište tyto situace i s případným navrženým řešením situace.

6. Zpracování závěrečné evaluace vaší pedagogické praxe.

Zpracujte závěrečnou reflexi v níž:

- Zpracujete evaluační nástroj pro sebehodnocení a hodnocení na individuální pedagogické praxi
- Vyhodnotíte naplnění svého plánu (projektu) pedagogických aktivit.
- Popíšete role, do kterých jste se během Individuální pedagogické praxe dostali.
- Vyhodnotíte, které činnosti, aktivity, procesy v průběhu plnění Individuální praxe byly pro vás osobně nejvíce přínosné, rozvíjející a proč.
- Vyhodnotíte limity Individuální pedagogické praxe a vyjádříte doporučení na další proces realizace této praxe.

Nedílnou součástí realizace Individuální pedagogické praxe je vaše aktivní účast na reflektivních seminářích na HTF UK. Každý si připravíte a budete s ostatními studenty – spolužáky z kurzu Individuální pedagogická praxe sdílet alespoň dvě podnětné, např. problémové situace, inspirativní zkušenost z vlastní výuky či jiný zajímavý podnět. Zároveň si připravíte a položíte v diskusi na reflektivních seminářích na fakultě otázky, na které hledáte odpovědi.

POZOR! Všechny popisované situace a charakteristiky dítěte či skupiny žáků je třeba zpracovávat anonymně v kontextu zachování pravidel GDPR.!!!

Doporučená odborná literatura k samostudiu – studijní materiály jako studijní opora

Povinná

MAZÁČOVÁ, N. *Pedagogická praxe*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-673-4.

MAZÁČOVÁ, N. *Vybrané problémy obecné didaktiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-677-2.

Doporučená

FILOVÁ, H. *Budoucí učitelé na souvislé praxi aneb rukověť cvičného učitele*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-73-7.

HAVEL, J. a T. JANÍK (ed.) *Pedagogická praxe v pregraduální přípravě učitelů*. Brno: Pedagogická fakulta MU. ISBN 80-210-3378-9.

JANÍK, T. (ed.) *Úloha fakultního cvičného učitele a fakultní cvičné školy v přípravě budoucího učitele*. Brno: Pedagogická fakulta MU, 2002. ISBN 80-86633-011-2.

SPILKOVÁ, V., A. TOMKOVÁ, N. MAZÁČOVÁ, J. KARGEROVÁ a kol. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2015. ISBN 978-80-7290-832-5.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

HRABAL, Vladimír a Isabella PAVELKOVÁ. *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál, 2010.

PAVELKOVÁ, I. *Motivace žáků k učení: perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha: Univerzita Karlova, 2002. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7290-673-4.

SLAVÍK, J. *Hodnocení v současné škole*. Praha: Portál 1999.

STARÝ, K.; LAUFKOVÁ, V. *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál, 2016.

ŠEĐOVÁ, K.; ŠVAŘÍČEK, R. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012.

ŠEĐOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R. *Jak se učitelé učí: Cestou profesního rozvoje k dialogickému vyučování*. Brno: MU 2016.

Mnoho zajímavých a podnětných zkušeností, zážitků a inspirace vám přeje odborný garant kurzu Nataša Mazáčová z katedry učitelství na HTF UK Praha

Komentář od autorky k pojetí a smyslu výstupu.

Pedagogický deník k Individuální pedagogické praxi vznikl jako zcela nový formalizovaný dokument výstupu z kurzu Individuální pedagogická praxe. Již samotný návrh dokumentu a jeho využití studenty v průběhu individuální pedagogické praxe je tedy inovací, neboť do realizace projektu a finalizace výstupů projektu nebyl na HTF UK ujednocený model pro tvorbu Pedagogických deníků. Je zamýšlen jako opora studentům pro zdokumentování vlastní pedagogické praxe a přidanou hodnotou je skutečnost, že řada zadání k tvorbě deníku sleduje reflektivní pojetí praxe, vede studenta k cílené reflexi a sebereflexi. Pomáhá studentovi v procesu utváření dovednosti sebehodnocení a sebereflexe v procesu konstituování vlastního pojetí výuky na počátku jeho pedagogické činnosti.

Výstup vykazuje jistou míru shody s dalšími výstupy projektu, a to konkrétně k modulu č. 14 – Pedagogický deník k předmětu individuální pedagogická praxe – tandemová výuka a k modulu č.15 Pedagogický deník k předmětu Asistentská praxe s reflexí.

Smyslem shody je ujednocení metodického modelu a metodických postupů při vedení dokumentace pedagogických praxí na HTF UK. Zároveň je logické, že zacílení, organizace a částečně i obsah některých pedagogických praxí jsou obdobné, a tedy i požadavky na tvorbu pedagogických deníků se nemohou příliš odlišovat.